

Entitats unides per l'Alta Garrotxa

El propassat mes de gener, 35 entitats, partits polítics i sindicats s'aplegaven a Olot per constituir la Coordinadora d'Entitats de Defensa de l'Alta Garrotxa (CEDAG).

Els antecedents d'aquesta coordinadora cal anar-los a cercar 4 anys enrera, al febrer del 1990, quan una quantitat similar d'associacions crearen el Grup de Defensa de la Vall d'Hortmoier. Aleshores el seu estandard proclamava:

A la Vall d'Hortmoier
ni acotats elitistes
ni camins barrats.

En aquells moments, es tractava de fer front a les pretensions d'un gran propietari, el qual pretenia tancar una preuada vall de més de 1.000 ha per destinar-la a coto privat de caça major.

El grup cívic aprovà un manifest en el qual es demanava que a la vall d'Hortmoier es garantís:

1r. La preservació dels valors naturals.

2n. El manteniment de l'ús públic.

3r. El dret a la residència.

A partir d'aquí s'inicià una decidida campanya, la qual inclogué manifestacions, una visita de parlamentaris de tots els partits polítics, actes públics diversos i fins i tot la publicació del llibre *Si vas a Hortmoier*.

El punt culminant de la campanya, no obstant, fou quan el Parlament de Catalunya aprovà unànimement una proposició no de llei en la qual s'instava el Consell Executiu a vetllar per la lliure circulació a la vall d'Hortmoier, a incloure-la en el Pla d'Espais d'Interès Natural, a evitar tanques diferents a les de tradicional ús ramader i a evitar també la introducció de fauna que pogués alterar l'equilibri ecològic.

L'encert de la campanya permeté assolir els objectius proposats excepte el que fa referència al dret de residència. La ferma intervenció ciutadana fou, doncs, fonamental, davant la inicial inhibició administrativa, per salvar els valors de la vall i els drets socialment plurals de poder-ne gaudir; i també per evitar la proliferació d'aquest tipus d'actuacions.

Aquell èxit ha esperonat els ciutadans per dotar-se novament d'un instrument eficaç de preservació, en aquest cas pel conjunt de l'alta Garrotxa. El punt de partida fou l'aprovació inicial del manifest de Talaixà (Montagut) el passat mes de setembre. En aquest manifest, d'una manera genèrica, s'establien les primeres bases de la futura coordinadora.

Les darreres agressions que ha rebut l'alta Garrotxa han estat el

Can Gustí Deriu

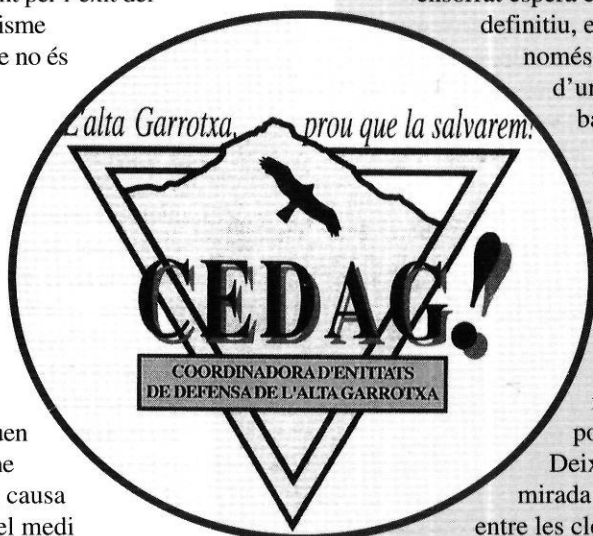
JAUME FABREGÓ

Riera de Sant Aniol

detonant final per a la creació de la CEDAG. En aquest sentit, als habituals abusos en l'explotació dels recursos naturals cal afegir el generat recentment per l'èxit del nou model de turisme d'àmbit rural (que no és el mateix que ecològic). Massificació i impactants infraestructures i serveis en són els efectes. No hem d'oblidar que recents estudis de la Comunitat Europea cataloguen avui dia el turisme com la principal causa de degradació del medi ambient als països desenvolupats.

L'oportunitat de la creació de la CEDAG ve donada, així

Manifest de Talaixà

L'any 872, segons C.A. Torras, Carles el Calb cedí Talaixà, una cel·la de monjos benets, al monestir de Sant Aniol.

El segle XI la collada de Talaixà era adornada amb una església parroquial encomanada a sant Martí.

L'any 1918 Talaixà era un poble que comprenia 33 cases amb 131 habitants, parròquia pròpia, hostel i parada de carrabiners.

El 25 de setembre de 1993 Talaixà ensopeix amb la descurança i la soledat per companyes; les cases enrunades, les deus perdudes, la mil·lenària església amb la teulada esfondrada i el campanar mig ensorrat espera el darrer, el definitiu, esfondrament,

només amb el consol d'un únic i darrer batec humà.

Tanmateix, el que s'esdevé a Talaixà contrasta amb el que des d'aquell enlairat mirador natural pot albirar-se.

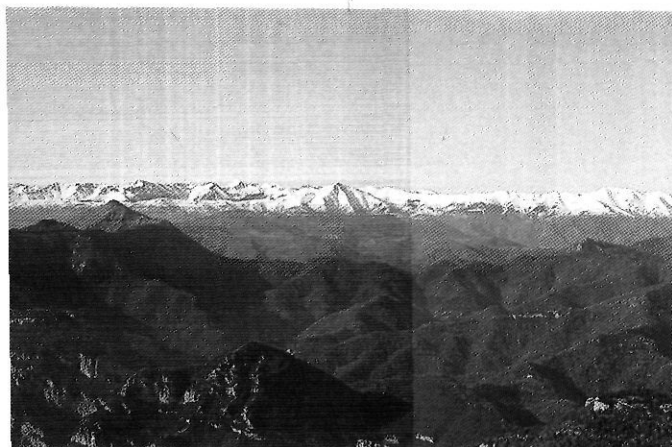
Deixant perdre la mirada a llevant, per entre les clotades de Sadernes, la Muntada i Sant Aniol, invasions periòdiques, i en augment, de visitants foranis, cada cop més estrafolaris,

malmeten la vegetació, degraden el paisatge i n'allunyen la fauna. «Les afraus feréstegues poblades de ferams de tota mena» ja no són més que records cada cop un xic més remots.

Talaixà també escolta, i què sent? Sorolls ronc i violents cada cop més sovintejats. Són produïts per les noves eines de l'home modern, que fereixen l'alta Garrotxa i la deixen plena de cicatrius en forma de serpentejants carreteres, que més que portar, s'emporten. També provenen de les noves màquines d'abatre arbres, molt més eficients i ràpides del que l'encatífat forestal pot suportar. A voltes el soroll esdevé més violent i atroç: és causat per les explosions destinades a burxar i manllevar en les mateixes entranyes de les muntanyes.

Encara Talaixà es refà de les darreres ferides causades per la col·locació d'una tanca impropèria que l'encerclava i volia privar-lo de l'alegre companyia dels passavolants, caminants solidaris i respectuosos.

I Talaixà, a més, té por. Si li espera la fi, vol que el camí que la hi acostí sigui, almenys, digne i honorós, coherent amb la seva mil·lenària història. Tem el mal fat que poden portar-li personatges sinistres que darrerament sovintegen aquestes muntanyes. Tem també el foc, les flaires del qual li arriben de tants altres punts de Catalunya.

*Panoràmica
des del Bassegoda.*

mateix, perquè en els propers mesos i anys, diferents actuacions legislatives en curs, poden determinar el futur de l'alta Garrotxa.

En trobar-se l'alta Garrotxa inclosa en el PEIN, com dictamina el propi Pla d'Espais, cal dotar-la d'un pla especial que en reguli les actuacions a dur-hi a terme. Els estudis preliminars iniciats fan preveure que en un termini d'1-2 anys aquest pla pugui ésser aprovat.

Entretant, el desembre passat, el Parlament de Catalunya donava el vist-i-plau a una moció en la qual s'instava a aprovar unes normes especials en el termini màxim de 6 mesos per garantir la preservació de l'espai mentre no entri en vigor el Pla Especial.

Paral·lelament, certs sectors, lligats més a molt concrets interessos econòmics que no a moviments conservacionistes, estan llençant amb força, la proposta de parc natural per a l'alta Garrotxa.

En resum, en aquests propers mesos, pot dictaminar-se, via legislativa, el futur de l'alta Garrotxa.

Per tant, per intervenir decididament en la concreció d'aquestes previsions legals, a més de per poder contrarestar les puntuals agressions, neix la CEDAG. En aquests moments decisoris per al futur de l'alta Garrotxa s'ha cregut convenient vehicular una veu pròpia, el més unitària possible, capaç d'elaborar des de la Garrotxa una proposta fruit del consens de totes aquelles entitats, partits, institucions i ciutadans que des de postures pròpies però manifestament desinteressades tenen quelcom a dir sobre les mesures de protecció i desenvolupament que es poden preveure per a aquest tros de comarca.

El temor que l'alta Garrotxa restés a mercè d'aquells que només els mouen els seus propis beneficis o d'altres, als quals la distància des d'on se la miren els provoca visions allunyades a la realitat i estranyes a les voluntats dels propis de la zona, ha acabat d'enfortir aquesta iniciativa ciutadana.

El manteniment dels valors naturals, paisatgístics, sensorials i arquitectònics, la garantia de l'ús públic d'aquests valors i el manteniment i millora de les condicions de vida a la zona defineixen les tres línies bàsiques d'actuació de la CEDAG, com ho foren del Grup de Defensa de la Vall d'Hortmoier. Fer compatibles aquestes tres premisses és el gran repte; materialitzar i concretar amb propostes definides i precises el que en un principi no són més que grans enunciats serà la gran tasca de la CEDAG. Per aconseguir-ho s'ha cercat la participació de tantes i tan diverses entitats, entre elles

*Vall d'Hortmoier.
(Talaixà)*

JAUIME FABREGÓ

algunes de la Catalunya Nord i el suport importantíssim dels altgarrotxins, molt d'ells ja vinculats personalment o a través de diferents entitats a la Coordinadora.

En un principi s'ha llençat una campanya divulgativa que inclou la recollida de signatures al Manifest de Talaixà i la venda de bons d'ajut tant per finançar

CARNET DE PROTECTOR DE L'ALTA GARROTXA

Nom

Cognoms

Resident a

Nascut a

com a membre del CEDAG

col·laboro i participo en la defensa de l'alta Garrotxa

I així es trobà Talaixà, igualment com la resta de l'alta Garrotxa. No obstant això, aquesta «enorme rastellera de serres encinglerades», com la defineix C.A. Torres, encara conserva i manté una bona part dels béns i valors que l'han caracteritzat al llarg del temps.

Encara és, com escrivia Josep Pla, un gran amagatall. També M. Vayreda podria tornar-nos a dir que «la vegetació es redreça encara potent i ulfanosa protestant de l'espoliació de què és víctima de part de l'estupidesa humana i que encara resten allí immutables com a llavors, com sempre, aquelles gegantines carcanades patentitzant un etern miracle d'equilibri». I s'hi pot gaudir del silenci, aquell silenci que colpia Estanislau Torres a Sant Aniol d'Aguja. O escoltar les veus de les aigües netes i dringadores. Hi romanen encara ni que siguin escorrialles d'aquella antiga fauna que l'omplia. I en l'aspecte patrimonial, com diu Josep Murlà, «Pel que fa al romànic és un privilegi. En plana vall o en cim d'una muntanya, vora un camí o amagat en una clotada es troben edificis romànics pràcticament intactes».

L'empremta humana d'un passat intens encara la podem

capir en masos, fonts, escalers, feixes, etc. que uns embolcallats per les bardisses, d'altres encara altívols, clapissen el paisatge. I no tothom n'ha marxat. Descendents i nouvinguts, nous hereus d'aquesta terra mantenen l'escalf de la llar humana.

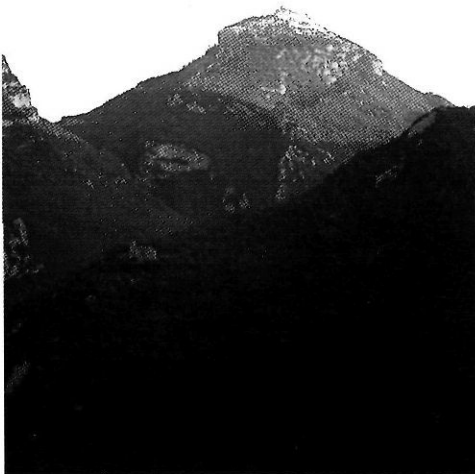
Tot això, per tant, és més que suficient per reclamar per a l'alta Garrotxa un respecte, que ara en diuen protecció. Cal prendre en consideració l'excel·lència d'aquestes terres i en conseqüència conservar i preservar aquests béns i valors que han fet d'ella el que és.

L'alta Garrotxa no és una terra necessitada de valors afegits, ni podem pretendre esprémer-la engegadament a l'embat de modes i circumstàncies que com a tals passen i deixen rere seu només els rastres de terra cremada.

El seu autèntic i únic capital és constituït per la relació íntegra i completa dels béns i valors suara descrits. La seva conservació és l'única garantia d'obtenir-ne alguna renda, ara o més endavant.

Així hem heretat l'alta Garrotxa i, com a mínim, així l'hem de deixar als nostres fills.

Almenys els sotasignats així ho pretenem.

Vista del Bassegoda

l'entitat com per implicar més gent en els seus objectius. En aquest sentit cada bo d'ajut dóna dret a un Carnet de Defensor de l'alta Garrotxa, el qual persegueix recordar als col·laboradors que més que un gest el que l'entitat demana és un compromís de participació en aquesta tasca comuna i necessària de defensa, en aquest cas, d'una part important del nostre territori.

MIQUEL MACIAS I ARAU